

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 1.

V Ljubljani, v soboto 5. januarja 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrta leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od ure 3—6 pop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Vabilo na naročbo.

Naš list je silno potreben — tako nam pišejo iz dežele in iz mest — tako nam poročajo vodje obmejnih Slovencev, kajti zadnji čas je poučil slovensko občinstvo, kam meri ona klika, ki je najdalje zašla od slovenskega programa. Da se ta omeji, je treba skupnega vstrajnega napora vseh moči, ki se zanimajo nesebično za blagor slovenskega naroda.

„Slovenski List“ je in bo zastopal neodvisno, brez ozira na zgoraj, na desno ali na levo, kakor je storil do zdaj, interese naroda v političnem in gospodarskem oziru. Šel bo v boj neustrašeno, ako bodo zahtevale narodne koristi.

„Slovenski List“ bode branil vero naših očetov, kjer in kadar bo javno napadena, to pa z jekleno vstrajnostjo.

„Slovenski List“ bode obdelaval s posebno vneto socijalna in gospodarska vprašanja, in objavljal po strokovnjakih ugotovljena mnenja in kritike.

„Slovenski List“ bo pobijal dosledno vse krive preroke in lahkomišljene sanjarje ki so ustali v zadnjem času križem naše domovine.

Odločnost in strogost naj odlikujeta tudi za naprej naš list kot neodvisno krščansko-socijalno glasilo.

Napredek in razvoj lista je pa odvisen od vstrajnih naročnikov. — Na delo tedaj prijatelji! — Kdorkoli nam pridobi novega naročnika pomaga povečati list in s tem pomaga sebi in stvari.

Konzorcij „Slovenskega Lista“.

Po bitki.

Liberalci na Kranjskem so bili v četrtek zvečer veselja pijani. „Zmaga naša! zmaga naša!“

O civilizaciji.

Predaval dr. F. K. v Znanstvenem klubu v Mariboru dne 23. listopada 1900.

Slavna gospoda! Čez malo dni bo poteklo sto let, kar se je porodil mož, katerega ime vsak Slovenec s častjo in spoštovanjem izreka. Po pravici smemo reči, da je knezoškof dr. Anton Martin Slomšek za sv. bratoma Cirilom in Metodijem največji dobitnik slovenskemu narodu. V versko-cerkvenem oziru je pravi apostol, v prosvetnem oziru pa moder vzgojitelj in mogočen steber naše narodne omike. Mislim, gospoda, da se strinjate z menoj, ako rečem, naj bo naš današnji skromni shod posvečen spominu stoletnice A. M. Slomškega, kakor tudi sploh ustanovitev našega znanstvenega kluba. Združili smo se v ožje kolo tukaj na tleh, kjer je nekdanj donela ljubka beseda nepozabnega Slomškega. In kaj je naš namen? Da z znanstvenimi predavanji in prijateljskimi pogovori vzbujamo znanstveno zanimanje, da si drug drugemu priobčujemo svoje ideje, da po vzgledu A. M. Slomškega po svojih močeh pospešujemo pravo narodno omiko. Namen našega kluba je, da bi združeval slovensko mariborsko inteligenco, svetno in duhovsko, ker kakor drugod, velja tudi tu: Vse sebi! Gorje

so kričali po Ljubljani Tavčarjevi „Sokoli“ in trgovci in socijalni demokrati ter po vseh mestih in trgih na deželi notarji in sodniki do njihovih zadnjih pisarjev. Do zadnjega moža vse, kar liberalno čuti, je oddale svoj glas. Vsi, ki so od liberalcev količkaj odvisni, so morali iti na volišče. Morali, pravimo, kajti liberalni bogatini so v svojih groznjah proti ubogim obrtnikom in hišnikom, da jim odvzamejo ves zaslužek, ako ne pojdejo z njimi kakor dobri voliči v hlev, napeli zadnjo struno. Po drugi strani so pa obetali „pametnim in ubogljivim“ podložnikom vsakovrstne ugodnosti. Ako bodo hoteli kapitalisti le polovico svojih obljub izpolniti, široko bodo morali odpreti debeli mošnjček. Iz raznih mest nam poročajo o počenjanju liberalnih agitatorjev uprav horendne stvari. Priznati pa moramo res tem agitatorjem veliko marljivost. Tekali so od hiše do hiše, kakor bi se šlo za njihovo dušno izveličanje. Mnogo jih je storilo več stopinj en sam dan za liberalno agitacijo, kakor vseh stopinj v cerkev zadnjih deset let skupaj. Največji gospodje, ki sicer zaničljivo doli gledajo nemanjše, se niso sramovali iti od hiše do hiše in prikloniti svoj mogočni vrat, ko so trkali na nizka vrata malih meščanov. Toliko radi priznamo, da tako vstrajnih agitatorjev, kakor liberalci, krščanska stranka nima.

Vkljub temu pa volitve v trgih in mestih za nas niso izpadle tako slabo. Brez golaža in piva so šli naši trezni možje na volišče, v svesti si, da gredo za dobro stvar. Zmaga liberalcev po mestih nikakor ni tako sijajna, kakor je bila veličastna naša zmaga po kmetih. Le malo je manjkalo in liberalci bi bili podlegli na vsi črti. Ko bi bili naši ljudje le na polovico tako predrzni in vsiljivi, kakor so bili liberalci, ko so nabirali glasove, ne bili bi propadli mi nikjer. Vkljub vsemu terorizmu nasprotnikov smo vender mi v nekaterih mestih napredovali. Nič se ne bojimo za prihodnost. Liberalci niso zastoj v velikih skrbeh, katere skušajo prikrivati na razne

načine, ko vidijo, kako jekleni postajajo značaji naših mož. Kakor gotovo enkrat zmaga pravica nad krivico, tako gotovo se bliža dan popolne naše zmage. Dr. Tavčar bode kot poslanec brez vpliva le pospešil, da prej pride čas, ko bodo ljudje sploh spoznali piškavost njegovega programa in njegovega dela. Doslej se je on skrival za frazami v listih, odslej bo moral pokazati koliko faktično premore. Našim somišljenikom po mestih in trgih pa kličemo: Na stražo in v najtesnejo organizacijo!

Naprej!

Boj za državnozborske mandate na Kranjskem je končan. Sijajno smo odbili naskok liberalcev na dosedanje postojanke krščanskega ljudstva, liberalci so pa z največjo silo in z minimalnimi večinami rešili svoje tri mestne mandate. Naše večine v kmetijski kuriji broje na tisoče glasov, absolutne večine liberalcev v mestih pa znašajo 30 do 72 glasov.

Omajane so liberalne trdnjave in sicer omajane na tak način, da se prihodnjič sesujejo v prah. Strah mora pretresti liberalce, ako gledajo na sijajne svoje večine pred leti, dočim morajo sedaj bridko čutiti, kako zelo so se te večine raztopile. Vsak trezen presojevalec mora danes pripoznati, da katoliško-narodna stranka lahko upravičeno pravi, da nar. napredna stranka nima več pravice proglašati se za vsa mesta kot izključno zastopnico meščanstva, vsaj je volitev v mestnih skupinah pokazala, da je struja proti nedosledni, frazasti narodno-napredni stranki skoro jednako močna, da veliko število meščanov noče več trobiti v umazan „Narodov“ rog. Dr. Tavčar ima v Ljubljani samo 72 glasov absolutne večine, mej tem ko je Jožef Kušar še l. 1897 imel večine 174 glasov. Dr. Ferjančič ima samo 42 glasov absolutne večine, l. 1897 je pa imel 86 glasov, Ivan Plantan ima ab-

samemu! Posameznik postane lahko enostranski, kaj lahko si začne domišljevati, da se cel svet vrti krog njegovega ljubega jaz, tujega mnenja ne more prenašati, kar ne pride iz njegove glave, ne velja nič. Naša politična psihologija bi nam prav iz te okoliščine lahko razložila marsikateri pojav v našem javnem življenju. — Po načelu: Iz malega raste veliko, sem se odločil, da danes s svojim skromnim predavanjem začnem vrsto naših znanstvenih shodov. Po naravnem zakonu razvoja naj tudi tu pridejo boljša in temeljitejša predavanja, kakor bo moje današnje.

Odločil sem se pa govoriti o pojmu, ki je sploh duša našega kluba: O oliki ali civilizaciji. Ker so evropski narodi gojenci grško-rimske omike, ni čuda, da je iz latinskega zaklada vzet mednarodni izraz civilizacija. Obseg civilizacije je pa tako ogromen, da bi o njem lahko pisal knjige celo življenje, zatorej se v tem predavanju moremo dotakniti le najsposnejših reči. To predavanje se bo sukalo krog teh-le toček: 1. pomen civilizacije, 2. razvoj civilizacije, 3. namen civilizacije.

Kaj je civilizacija? Na to vprašanje nam bo poljudna, vsakdanja raba te besede več povedala, kakor suha filozofska definicija. V vsak-

danji rabi govori naravna človeška pamet, v živem občenu se pojmi jemljejo bolj konkretno, se širijo, prenašajo na razne predmete in se tudi spreminja njih vsebina. Bolje se torej približamo resnici, ako mesto aprioristično-sintetične definicije izberemo analitično-historično pot in pogledamo, kaj je tisto, čemur ljudje pravijo „civilizacija“? Civilizacija je zgodovinsko dejstvo in se kot tako da proučevati, opisovati, pripovedovati. S pojmom civilizacije je v vsakdanjem občenu jako soroden pojem kulture ali omike, toda istovetna nista ta pojma; pojem kulture je še širji, civilizacija je kultura per eminentiam. Pojem kulture se da primerjati pojmu temperature v fiziki, v katerem razločujemo mrzlo, toploto, vročino. Najnižja stopinja kulturnega gorkomera je divjaštvo. Tu je zanemarjena ne le umstvenetična stran v človeku, marveč tudi gospodarska; tukaj ni določene zasebne lastnine, ni poljedelstva, ni stalnega bivališča. Taka ljudstva so Nemci imenovali netočno Naturvölker, kakor bi človeku bilo naravno divjaštvo ne pa napredek.

Druga stopinja je barbarstvo, ne v širjem, ampak v kulturno-historičnem pomenu. Tu najdemo že dokaj visoko stopinjo kulture, več ali manj stalna bivališča, poljedelstvo, večkrat jako

solutne večine samo 30 glasov, njegov prednik pa je l. 1897 v dolenskih mestih zmagal brez odpora. Vsi liberalci imajo torej absolutne večine 145 glasov, absolutna večina dr. Šusteršiča, Pogačnika, Pfeiferja, Povšeta, Vencajza in Žitnika pa znaša skupaj 22.221 glasov. Vsi trije liberalci dr. Ferjančič, Plantan in Tavčar imajo skupno 1937 glasov, naši poslanci pa imajo za seboj 57.185 glasov, v koliko pa bi jih šele imeli, ako bi bila splošna volilna pravica.

Kdo je torej zastopnik ljudstva na Kranjskem? Ali nas ne vzdiga ta številka naše večine v najodločnejši boj. Naprej v sredo nasprotnih čet. Ni mala zasluga „Slov. Lista“ in njegovih številnih prijateljev ter somišljenikov po naših mestih in trgih, da poje laži naprednjakom tudi po mestih in trgih mrtvaški zvon. Gre se za zmago poštenja, pravice in resnice, zato smo prepričani, da noben naših somišljenikov ne odloži orožja, „Slov. List“ pa bode skrbel, da se liberalna sleparstva vedno bolj razkrinkajo. Mala kopica nasprotnikov sedaj strahovito tuli, a to je le znamenje, da ji je zadan smrtni udarec. Ljudstvo je na naši strani, pa tudi vse laži in ves terorizem liberalcem ne pomaga, da se po naših mestih in trgih pomeže z liberalnim gospodarstvom. Z volilno borbo v mestih moremo biti le zadovoljni, vsaj je bil to prvi resni naskok na najhujše trdnjave nasprotnikov, a dasi so nasprotni kandidati romali od mesta do mesta in beračili glasove, prodrli so le z največjo silo. Kakeršna je večina liberalnih poslancev, napram našim poslancem, tak bo na Dunaju upliv Tavčarjev, Ferjančičev in Plantanov. Tudi vlada nima zavezanih oči in zato je liberalce, ki po „Narodu“ ropotajo noč in dan, le pomilovati, da pridejo na Dunaj samo trije in še ti samo z borimi 122 glasovi absolutne večine. Ob tem dejstvu vzdigamo mi ponosno glave ter vskliknemo v polni zavesti položaja:

Mi gremo naprej, mi gremo naprej — mi strelci!

Krepka beseda krščansko-mislečih učiteljev po volitvah.

„Slovenski Učitelj“, glasilo krščansko-mislečih slovenskih učiteljev, katerega najtopljeje priporočamo, prinaša v 1. številki svojega II. letnika članek, katerega ponatiskujemo, da izve mnenje slov. krščansko-mislečega učiteljstva tudi širše občinstvo. Članek se glasi:

„Slovensko ljudstvo na Kranjskem je dne 12. in 18. decembra m. l. govorilo in sodilo. Ob sodilo je brez razločka stanu vse tiste, ki mu vsiljujejo pogubni liberalizem ter je pomedlo z liberalnimi kandidati tako odločno, da si ne bodo upali kmalu ponujati se slovenskemu ljudstvu za zastopnike s takim programom, kakor so se sedaj.

razvito etično stran, kakor n. pr. o Germanih spričuje Tacit; zanemarjena je pa intelektualna stran, manjka pravnega urejenja, vlada surova sila, suženjstvo, mnogoženstvo, razbojništvo. Na to stopinjo lahko stavimo prastanovnike naših dežel, ki so nam v gomilah in v močvirjih zapustili sledove svoje omike, stare Slovane z razvitim poljedelstvom in glasbo; sem spadajo mnoga azijska ljudstva. Tretja in najvišja stopinja je pa civilizacija. Poleg ekonomično-materijelne strani je tu razvita tudi etično intelektualna; pravni in karitativni red je urejen, slab najde lahko svojo zaslonbo, ženski spol svoje dostojanstvo; enoženstvo je karakteristični znak civilizacije. V vsakem teh treh stadijev je zopet dolga vrsta višjih in nižjih stopinj, ki se ne dajo popolnoma določiti. Kakor astronomija sicer določuje gotove mejnike med letnimi dobami, a v naravi se to ne more zapaziti natančno, ne moremo n. pr. pokazati momenta, tukaj le prehaja jesen v zimo, noč v dan, tako se tudi v kulturni lestvici prehod ne da matematično določiti, pač pa opažamo dovršeno dejstvo: ta le narod je civilizovan, ta le barbarski itd.

(Dalje prihodnjič.)

„Ljudski glas — božji glas“, so vpili liberalci. Prav res!... Ta glas smo slišali in prav ta glas je zavrzel liberalnega kandidata splošne kurije — učitelja.

Učitelji, ki poznamo liberalno sebičnost, smo vedeli, da je liberalcem ugled in korist učiteljstva deveta briga, ko so ponudili Zaveznikom mandat splošne kurije. To kost so vrgli Zaveznikom samo zato, da so dobili četo agitatorjev učiteljev na razpolaganje, da bi ž njihovo pomočjo vrgli nekatere druge poslance.

To je sedaj popolnoma očito morda tudi tovarišu Jelencu, saj so liberalci povedali dovolj cinično, da na zmago v splošni kuriji niso nikdar računali.

„Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan“.

Liberalci so imeli svoje liberalne učitelje za norca in Jelenc počiva na lavorikah, ki jih je prinesel iz volilnega boja.

Stvar bi ne bila tako tragična, ako bi se tikala samo pojedinca, toda stvar se tiče vsega učiteljskega stanu. Poražen je učiteljski ugled, pomandrana je naša veljava, ki smo si jo pridobili z večletnim vstrajnim delom. In to je žalostno.

Predsednik „Zaveze“ je pahnil v svoji kratkovidnosti vse zaveznike v boj za svojo osebo in za liberalce pod pretvezo, da zahteva to ugled in sreča našega stanu. „Tovariš“ je dokazoval v dolgih člankih, kako raste ugled učiteljstva vsled te kandidature in hvalil liberalce kot edine prijatelje slovenskega učiteljstva.

Pa ti so svoje učitelje grdo varali.

Jelenc je kandidoval na liberalen program in objednem na program Zaveznikov, katerih glasilo je „Učit. Tovariš“.

Zato je ljudstvo bilo takoj proti tej kandidaturi, ker pozna škodljivost liberalizma v gospodarskem, narodnem in verskem oziru. Ob enem je prišla v širjo javnost zahteva liberalnih učiteljev „ločitev cerkve od šole“. Ko je ljudstvo izvedelo o tej zahtevi, zašumelo je povsod proti učiteljstvu in tisti hip je bila veljava učiteljskega stanu v „franžah“, in ugled je v sledečem boju padal, padal...

Ljudstvo je videlo nastopati predsednika Zaveze kot skrajnega liberalca in je smatralo vse učiteljstvo tako. Po vseh kotih naše dežele so potem agitovali učitelji za svojega tovariša in prišli tako navskriž z mišljenjem in željami ljudstva. V borbi se je porabljal vsakeršno orožje. Stare reči, ki so bile že zakopane leta, so se privlekle na dan in porabile v boju. Napake posameznikov so se raznašale in z ugledom dotičnega učitelja je padal ugled vsega stanu.

Ljudstvo je videlo učitelje skoraj v celoti proti sebi, proti njegovim gospodarskim in verskim idealom, zato je zamrzelo učiteljstvo, kar je v škodo učiteljstva in šole.

Ugled in veljavo ste si zapravili sami, zato ne dolžite nikogar. Roko na srce — sedaj ste se že morda streznili — in preišljajte, kdo je vsega kriv. Vemo pač, da je v tem boju padla marsikaka ostra in nepremišljena beseda od strani ljudstva, da se je zapisalo marsikaj, kar bi se sicer ne bilo. Toda ali ni to čisto naravno? Vaša glasila „Narod“, „Tovariš“ itd. so blatila dan na dan duhovščino ter verske in gospodarske ideje ljudstva in vi hočete, da bi naj ljudstvo sprejemalo to molče?... Ali je mogoče?... Ali ne teče po žilah ljudstva goraka kri?

Za poraz, ki ste ga doživeli v zadnjem volilnem boju zahvalite sebe in pa narodno napredno stranko, ki je vas izvabila in izkoriščevala. Ne pozabite, da med največjimi mrličji, ki leže pomandrani na bojnem polju, sta ugled in veljava učiteljstva in šole.

Morda se boste spametovali. Spoznali ste, da ljudstvo ne mara za vaš program, da neče slišati vašega sicer izposojenega klica „cerkev iz šole“, zato se streznite in se vrnite k ljudstvu, čegar sinovi ste. Ne tavajte po poti, na katero vas je zavel lažnjivi liberalizem. Ta pot vodi narod v pogubo... vrnite se med ljudstvo, ostanite zvesti njegovim idejalom in rane, ki nam jih je vsekaj zadnji boj, se zacelijo in veljava bode zrastle.

Učitelji dosežemo polagoma gotovo vse, kar nam je treba za našo existenco.

Ko nam kličete: „Slomškarji, čujte!“ vam kličemo: čujte tudi vi! Otresite se strankarske klike, ki vas samo izkorišča in ne bodite taki, kakor je naivno dekle, ki vé, da jo njen izvoljenec vara za vsakim voglom, pa se mu vender obeša na vrat in mu zdihujoč obeta: Tvoja na veke!

Politiški pregled.

Državnozbornske volitve. Dne 3. t. m. je bil volilni dan prve vrste, kajti voljenih je bilo 57 državnih poslancev. Splošna skupina je volila v največ kronovinah. Na Štajerskem je častno, z ogromno večino zmagal, kakor poročamo na drugem mes. u, dosedanji slov. poslanec Žičkar, ki je dobil 396 glasov proti 140 glasovom. V drugem volilnem okraju Bruck na Muri je prodril kršč. socijalni kandidat Mih. Schoiswohl s 313 proti 301 glasu. V tretjem okraju Felzbach je bil izvoljen konservativni baron Morsey s 418 proti 175 glasovom. Slov. kandidat Mlakar je njemu na korist odstopil. V Gradcu je pogorel socijalist Rasel s 17.770 glasovi, zmagal je nemški nacionalec Oton Wilhelm s 18.364 glasovi. — V Istri so zmagali, kot je bilo pričakovati Italijani z dr. Bennatijem, ki je dobil 313 glasov. Slovanski kandidat dr. Laginja je dobil 282, Kristan 17 glasov. — Na Solnograškem je žal propal dosedanji poslanec Tussel, ki je dobil 134 glasov. Zmagal je s 178 glasovi liberalce-nemški nacionalec Jos. Haider. Vrgel ga je Solnograd. — V Šleziji je mesto Türka prodril socijalist E. Lidersch in dosedanji poslanec socijalec Cingr. — Na Gor. Avstrijskem so prodrli vsi katoliški kandidati Elz, dr. Schlegel in dr. Kern. Na Moravskem so bili dosedaj izvoljeni Mladočeh Šileny, katoliški kandidat Stojan, soc. demokrat Rieger, češko-narodni delavec Reichstädter. V ožjo volitev prideta o. Sellinger oziroma nemški liberalce Pemsel ter Mladočeh Sehnal in nemški liberalce Minster. — Na Nižje Avstrijskem in sicer na Dunaju so kršč. soc. precej nazadovali. Mesto Bielohlaveka je prodril socijalni demokrat dr. Ellenbogen, v petem okraju soc. demokrat Schuhmeyer, prodrila sta pa kršč. soc. dr. Lueger in Axmann, v drugem okraju je potrebna ožja volitev mej kršč. soc. Prohasko in soc. dem. Adlerjem. Razlika mej njima je le 800 glasov (21.812 — 21.039). Oločili bodo Čehi z 800 in nem. nacionalsci s 700 glasovi. V Dunajskem Novemestu je prodril soc. dem. Pernerstorfer proti deželnemu odborniku Steinerju. Mej Gessmannom in nemškim nacionalcem Götzom je potrebna ožja volitev. Izvoljena sta dalje kršč. soc. Scheicher in Mayer. S Češkega je doslej znan sledeči uspeh: V Litomericah je prodril nem. nacionalec Schreitter proti soc. demokratu Schrammelu z večino 45 glasov. V Kolinu je zmagal Mladočeh Karbus s 385 glasovi, v Taboru Mladočeh Holansky s 486 glasovi, v Šmichovu češki narodni delavec Klofač s 414 glasovi. Socijalni demokrat Nemeč je dobil le 257 glasov. V Libercih je prodril socijalni demokrat Hannich s 475 glasovi, v Časlavi Mladočeh Bečvar s 409 glasovi, v Plznu češko-narodni delavec Tiesl s 403 glasovi. V Žatcu je dobil 436 glasov nemški radikalec Alb. Hannich, ki je tudi izvoljen; tudi v Trutnovu je prodril nemški radikalec Herzog proti socijalistu Kiesewetterju. V Hebu je propadel soc. dem. Verkauf in zmagal nemški radikalec Stein s 342 glasovi. V osmih volivnih okrajih je potrebna ožja volitev in sicer mej Mladočehom Šramekem — in soc. dem. Schusterjem, dalje: Čeh Fermanek — soc. Wennstein, Čeh Müller — češki liberalce Schreiner, češki radikalec Kalina — Mladočeh Kratochwill, češko-narodni delavec Černy — Mladočeh Doležal, nemški radikalec Hanc — nemški liberalce Röhling. V Bukovini sta v mestni skupini izvoljena dosedanji poslanec dr. Straucher in deželni poslanec dr. Skedl. Izid v Dalmaciji dosedaj še ni znan. — V Dalmaciji je izvoljen hrvatsko-narodni kandidat Supuk, v Spljetu Borčić. — Iz Prage se poroča, da je pri volitvi v Karolinskem Dolu zopet izvoljen poslanec dr. Březnowsky. —

Ožja volitev na Dunaju bode v ponedeljek. Dne 3. t. m. ondi ni prišlo na volišče 100.000 volilcev.

Volitve v peto skupino. Iz Brna na Moravskem prihaja poročilo, da je bil ondi v peti skupini izvoljen dr. Stojan, kandidat katoliško narodne stranke. Ker se je g. Stojan tudi udeležil II. slov. katoliškega shoda, pisal je „Narod“, da volilci ne marajo zanj. Iz Linca se poroča, da je ondi zmagal kandidat katoliške ljudske stranke.

Dr. Lueger o položaju. Dr. Lueger je govoril na volilnem shodu v Simeringu. Med drugim je rekel: „Mi smo glasovali le za omejitve, ne za odpravo § 14. Mogoče je, da pride zdaj — Staatsstreich. Če pride do škandalov, če se obstrukcija ne opusti, pride nekaj nenavadnega. Vladati se mora, država mora obstati. Mogoče, da pride splošna, direktna in enaka volilna pravica. Če bi jaz postal minister, ga rantiram to socijalnim demokratom, res pride, zato se obvezujem pismeno, če hočejo. A to tudi pravim: S splošno, enako in direktno volilno pravico se ne bodo volili socijalni demokrati. Vsi morajo ven. Če pride mož, ki hoče narediti red, bo red naredil, če bo vedel zapreke odpraviti. Moral bo premog vzeti kapitalistom in dati obrtnikom, kar je njihovega. Kmetu moramo dati, kar je kmetovega. Če mož prihodnosti to naredi, bo navdušenje se razširilo čez celo državo in ljudstvo bo reklo: Hvala Bogu, prišel je mož, ki nas je osvobodil izkoriščujoče sodrge.“

Sprememba ministerstva? Nek poljski list poroča, da bode pred sklicanjem državnega zbora ministerski predsednik dr. Körber se zopet posvetoval z različnimi parlamentarci in da bodo potem skoro gotovo odstopili ministri Böhm Bawerk, Spens Booden in Giovanelli.

Državni zbor. Doslej je izvoljenih 124 poslancev, mej katerimi je 8 slovenskih katoliško narodnih poslancev, 3 slovenski liberalci, 5 kršč. socialci, 5 Schönererjancev, 2 nemške ljudske stranke, 3 nemški liberalci, 4 nemški radikalci, 9 Mladočehov, 5 češko-narodnih delavcev, 38 pristašev poljskega kluba, 1 katoliško-naroden Čeh, 8 opozicijskih Poljakov, 5 Starorusinov, 5 Mladorusinov, 3 Rumuni, 8 Hrvatov, 2 Srba, 1 Italijan, 1 demokrat, 8 socijalnih demokratov.

Madjari proti znamenju sv. Križa. Akademski senat budimpeštanskega vseučilišča je sklenil, da se odstrani, oziroma, da se ne obesi v hodnikih vseučilišča sv. razpelo. — No, ako se pomisli, da imajo na Ogorskem judje danes prvo besedo, ki ne morejo videti podobe po njihovih prednikih umorjenega Nazarenca Jezusa Kristusa, ter da je na budimpeštanskem vseučilišču polno krivonosih „dijakov“ potem se takemu po judih izsiljenemu sklepu akademičnega senata pač ni čuditi, to pa temmanj, ker se je celo že stavil na nekem kraju predlog za odstranitev križa iz ogorske krone. Da, da, kjer krokajo židovski krokarji, tam ni prostora za krščansko znamenje!

Med Vatikanom in Francijo so nastale diferencije. Waldeck Rousseau-jev kabinet namerava odpraviti verske redove po Francoskem Leon XIII. očita Francozom nevhvaležnost, češ, da se imajo za svoje odlično mesto, katero zavzemajo v kineški zadevi, zahvaliti edino katoliškimi misijonarjem, in da je baš sv. oče sodeloval pri moralni edinosti Francije.

Za rusko mornarico in mornarsko šolstvo stoji v proračunu za l. 1901. čedna svota 97,097.666 rubljev.

Bolgari in Rusi. Kakor znano, postavijo carju osloboditelju Aleksandru II. spomenik, katerega načrt je napravil pariški kipar Veau Fayr. Spomenik kaže carja na skali pri Plevni, obdanega z generali. Mal bronasti posnetek izroči knez Ferdinand na dan odkritja spomenika lastno-ročno carju Nikolaju II.

V Srbiji še vedno noče priti do zdravih razmer. Te dni sta bila aretovana zopet dva polkovnika, dočim je stotnik generalnega štaba Hajdu zbežal. Vsi trije so obdolženi, da so po neverili 50.000 frankov vojnega denarja ter vrhu tega izdali vojaške listine neki tuji državi.

Radi poverjenja uradnega denarja aretovani polkovnik Simončič se je ustrelil v zaporu.

Ruski uspeh. Poroča se o pogodbi mej Rusi in Kitajci. Pri tej pogodbi prevzamejo Rusi protektorat čez najvažnejše pokrajine v Mandžuriji.

Uspehi Burov so stalni. — Niti angleška uradna poročila ne taje več burskih uspehov. Prodiranje Burov v kapsko kolonijo napreduje. Mnogi kolonisti so se jim priklopili. Buri se preskrbujejo z živežem in strelivom, katerega je jelo primanjkovati na domačih tleh. V mnogih bojih so Buri, od katerih je doslej prodrlo v kapsko kolonijo devet oddelkov, premagali Angleže. Nekateri železniške proge so Buri razdri, druge so v nevarnosti. Angleško glavno stražo v Helveciji so Buri zajeli. Ubitih in ranjenih je 50 mož, 200 so jih Buri ujeli.

Domače novice.

„Slovenski List“ nadaljuje svoje delo! Z današnjim dnem stopa „Slovenski List“ v svoj šesti letnik. Nade nasprotnikov se tudi letos niso izpolnile. „Slovenski List“ stopa zopet krepko na delo, pomlajen po mnogobrojnih uspehih. Prežalosten je položaj po naši domovini, da bi mogel „Slovenski List“ odložiti svoje orožje. Na Slovenskem nimamo miru, odnesli so ga roparji sreče slovenskega naroda, ki so s kruto roko posegli vmes in hočejo ugonobiti narod. Na Koroškem je tekla kri, ko je narod branil svoje pravice in svojo samostojnost. Pa tudi na Kranjskem in v drugih slovenskih pokrajinah ne moremo veseli biti. Povsod se pomika nazaj slovenska meja prav v tem času, ko nas liberalci hočejo oglušiti s krikom, da napredujemo. Povsod se razodeva posurovelost naroda, ko se kriči o napredku kulture. Živinska podivjanost se kaže v psovanju in v zaničevanju stanu, ki je ljudstvu še najmanj hudega storil izmed vseh stanov. Posledica tega je pa obupnost, ki se loteva naroda in ga tira v pogin. Ljudstvo žaluje s svojimi svečeniki, katere ljubi in spoštuje in se nadeja gotovo boljših dni. Kdo nam prinese lepše dneve? Kristus Kralj! Zato v boj za načela krščanstva! Kadar bode zopet izginila tema modernega poganstva, ko bodo peklenke moči upehane priznale, da so se zastoj vspenjale proti božji naredbi, namestniki Krista na zemlji, potem napoči zora, veselo oznanjujoča dan miru in sreče in takrat Slovincem tudi „Slovenski List“ ne bo več potreben. Boj, ki ga bijemo, nam je bil vsiljen. Sprejeli smo ga, ker nas prešinja sveto prepričanje, da se mora naš narod otresti liberalnih spon, ako naj se mu zjasne vremena, zakaj kjer ječi narod v jarmu liberalizma, tam ni ne miru ne sreče, tam gineva blagostanje in hira nrvnost, tam je nemogoč vsak naroden, političen in kulturni razvoj. Liberalizem pomeni smrt. Mi pa storimo svojo dolžnost. Mir je dvakrat sladak po prestanem trudu in storjenem delu. Geslo nam bodi te dni: Na delo za narod! Budimo speče rojake, da gredo z nami iskat kralja miru, nabirajmo darove, žrtvujemo se in trpimo radi za dobro stvar. Somišljeniki na delo za razširjenje našega neodvisnega krščansko-socijalnega glasila!

Izid volitev v skupini mest in trgov na Kranjskem je naslednji: v Radovljici je dobil: Šuman 20, Ferjančič 52 glasov; v Kranju, Šuman 75, Ferjančič 106; v Postojini, Šuman 18, Ferjančič 136; v Škofji Loki, Šuman 58, Ferjančič 25; v Trzinu, Šuman 60, Ferjančič 30; na Vrhniki, Šuman 71, Ferjančič 78; v Kamniku, Šuman 80, Ferjančič 84; v Ložu, Šuman 13, Ferjančič 29; v Idriji, Šuman 100, Ferjančič 92. Skupaj Šuman 495, Ferjančič 632 in Kopač 48. Ker sta bili v Škofji Loki oddani tudi 2 prazni glasovnici, je bilo oddanih vseh glasov 1177 in je nadpolovična večina 589. Torej je dr. Ferjančič izvoljen s 43 glasovi večine. — V Črnomlju, je dobil dr. Elbert 25, Plantan 65 glasov; v Kočevju, dr. Elbert 125, Plantan 3; v Višnji Gori, dr. Elbert 1, Plantan 9; v Ribnici, dr. Elbert 51, Plantan 48; v Krškem, dr. Elbert 7, Plantan 48; v Kostanjevici, dr. Elbert 9, Plantan 27; v Novem Mestu, dr.

Elbert 77, Plantan 99; v Metliki, dr. Elbert 29, Plantan 86. Dr. Elbert je dobil 324 glasov Plantan 386, Šuklje 1. Oddanih glasov je bilo 711. Nadpolovična večina je 356, torej je Plantan izvoljen s 30 glasovi večine. — V Ljubljani so „Narodovci“ delali z najsilnejšim pritiskom in terorizmom. Le količkar od njih odvisne ljudi niso pustili voliti ter so jim grozili še celo na volišču. Na tako postopanje bode najboljši odgovor, da uvažujemo glas našega dopisnika „z dežele“. Oddanih je bilo v Ljubljani 1699 glasov ter so dobili dr. Tavčar 919 glasov, Sušnik 409 glasov (mi smo računali v Ljubljani le na 350 glasov) nemški kandidat Baumgartner 357 glasov in socijalno-demokratski kandidat Zeleznikar, katerega sta priporočala oficijelno glasilo socijalne demokracije „Arbeiter Zeitung“ in „Rudeči Prapor“ pa le — 7 glasov. Dr. Majaron je dobil 1 glas. Dr. Tavčar je torej dobil samo s pomočjo socijalnih demokratov, ki so pustili svojega dolgoletnega vodjo Zeleznikarja na cedilu absolutno večino 72 glasov. Večje „šuftarije“ si od socijalne demokracije ni mogoče misliti, nego da gre v boj za kapitalista Tavčarja, za moža, ki je izjavil, da bi občinski zastop na glavo padel, ako bi dal delavcem volilno pravico. S studom se mora obrniti vsak pošten delavec od take socijalne demokracije. Nemci so marširali na volišče v velikih tropah in vsak je mislil, da bo nemški kandidat Baumgartner dobil več glasov, — ker jih pa ni, kaže to, da so tudi mnogi Nemci volili Tavčarja. Državnozborske volitve so torej končane. Mi se svojih uspehov moremo le veseliti. Nazadovali nismo nič, pač pa na deželi zmagali z ogromnimi večinami, v skupini mest pa smo skoro raztopili liberalne večine. Slava našim zavednim volilcem!

Z dežele se nam piše: Zakaj vendar ni mogoče dobiti seznamka krščanskih firm ljubljanskih? Tega po deželi — duhovniki in „naši“ — živo pogrešamo. Kolikrat kupujemo in z denarjem zalagamo liberalce! Priobčite nam tudi seznamek vsaj nekaterih boljših kršč. gostiln. Vedno se dobi dosti duhovnikov v gostilnah ali hotelih kjer ni dobiti ali vsaj videti, družega lista kot „Narod“. Kako je nekoč — in še zdaj — po Dunaju odmevalo: Kauft nur bei Christen! Res je: ta liberalni rod se ne da drugače ugnati kot s postom. Radi bomo vsi po deželi liberalne trgovine opustili, če nam gre „Slov. List“ na roko in nam da seznam krščanskih firm. In pa to-le: Skoro povsod, kjer človek v Ljubljani kaj kupi, zavijo mu v „Slov. Narod“. Mari ni to naravnost impertinentno? Tri take trgovine sem že skusil zadnji čas, pa jim ne nesem niti novčiča več. Celotna neka svečarska firma, sicer naše stranke, je toliko nepredvidna, da zavija cerkvam namenjene sveče v „Narod“. Nikdar več ne kupim tam.

Kaj je klerikalizem? Politične otroke po mestih nobena stvar bolj ne straši, kakor klerikalizem. Nobena reč ni tako zaklet, smrten sovražnik človeškega rodu, kakor je klerikalizem — pravijo liberalci. Kaj je tedaj klerikalizem? Dunajski list „Reichswehr“ je te dni klerikalizem takole opisal: Povsod, kjer se liberalizmu delajo ovire, išči klerikalizem. Kar liberalcem ni všeč, to jim je klerikalno. Klerikalizem je tedaj svota vseh ovir, ki se stavljajo na pot prodirajočemu liberalizmu. Klerikalci so posebno zato nevarni, ker jih nikdar ni volja, da bi se podali. V prvi vrsti stoji katoliška cerkev, stoje papež, škofje, župniki in kapelani. Nevarnost ne leži v veri, ampak v organizaciji. O veri bi se dalo z liberalci še govoriti, ali organizacija cerkve jim pije možgane iz črepinje. Cerkev je edinstvena, trdna, obsega ves svet in, kar je glavno, ne da se kupiti in zlorabiti. Tu nehajo šale. Taka organizacija je največja nevarnost za liberalizem, čegar misija obstoja v tem, da se vklene vse človeštvo v organizacijo denarja. Zato kriče liberalci: Bojte se „črnih“, proč od „farjev“! Radi bi liberalci ljudi prepričali, da je vsak duhoven neke vrste krvoses, ki pije kri in človeške možgane. Prav po tovarniško se preparira ljudstvo, da bi verjelo to neumnost. Nekateri so liberalci že tako obdelani, da menijo, da so uradniki in vojaki le toliko časa kaj vredni, dokler so liberalni, vso veljavo pa v tistem

trenotku izgube v njihovih očeh, ko postanejo klerikalci. S tem je dokazano, da je klerikalizem „najhujši sovražnik“.

Žičkar zmaga! Tudi na Slov. Štajarskem je končan v peti kuriji boj mej krščanstvom in liberalnimi spletkami. Kandidat krščansko mislečih štajarskih Slovencev g. Jožef Žičkar je sijajno zmagal proti celjskemu Dragotinu Hribarju. Žičkar je dobil 396 glasov, Hribar 140, socialno demokratski kandidat Čobal pa samo 54 glasov. Ta izid volitev je tem sijajnejši, ker je „Domovina“ slepila svet, da bo zmagal Hribar ter je nagovarjala ljudi, naj nikar ne verjemo poštnim besedam „Slov. Gospodarja“, ki je vedno trdil, da je večina volilnih mož za Žičkarja zagotovljena. Ob tej priliki pa moramo izreči še par odkritosrčnih besedi g. Dragotinu Hribarju. Čakali smo, da se pred volitvami odzove raznim pozivom, naj se izjavi v koliko se strinja z umazanim, lažajvim liberalnim „Volilnim katekizmom“, s katerim se je mej poštnimi štajarskimi slovenskimi kmeti agitovalo zanj. Na „Volilnem katekizmu“ je bilo celo tiskano Hribarjevo ime. Hribar je molčal in s tem pripoznal, da v agitacijske namene odobruje nesramne laži „Volilnega katekizma“. Ali Dragotin Hribar na tak način razume „prvoboriteljstvo“? Ali Dragotin Hribar ne ve, da se s takimi neosnovanimi napadi, kakeršnih mrgoli v „Volilnem katekizmu“ demoralizuje naše ljudstvo? Ali se ne pravi s takimi napadi, rušiti slogo štajarskih Slovencev. Dragotin Hribar je pal — in ker je g. Hribar delal zase s takimi sredstvi, nas njegov padec le veseli in navdušeno kličemo: „Živio Žičkar!“

Iz Kranja se nam poroča 30. dec. Naši liberalci so že vsi iz sebe. Že to jim razburi njih občutljive živce, če kdo povabi enega ali drugega svojih somišljenikov na prijateljski razgovor. No, to nedolžno zabavo nam pač ne morete za braniti, Vi vladni „chef policijskega odseka“. Sicer bi kot tak morali biti bolje podučeni in previdni in se ne dati od vsacega priprostega obrtnika na led speljati, ki Vas je nabasal, da se je vabilo na naše tajne volilne pogovore s polo. Dotičnik je imel svoj „špas“ z vami, ko je videl, kako vas je ta novica preplašila. Hitro ste leteli v uredništvo „Gorenjca“, da tam natisnete in objavite ta velevažni dogodek. Zakaj ste tako razburjeni? Obdržite si vendar hladno kri, kajti strast človeka vedno smešnega stori. Sploh imate kot liberalec malo objektivnosti! Zakaj bi se mi ne smeli enkrat razgovarjati o volitvah v I. nadstropji, ko se vi razgovarjate o njih vsaki večer v zakotni sobici. — Bei der Witwe, bei der kleinen Witwe! —

Zanimivosti o bohinjski železnici Kakor je znano, je izdelala vlada načrt za drugo železniško zvezo s Trstom, ki bi imela biti dovršena do 1. 1904. Za sedaj nas zanima predor „Kolba“ med Podbrdom in Bohinjsko Bistrico (6365 m). Delo se je že pričelo na obeh straneh, in sicer za sedaj brez strojev. Vodja dela pri Podbrdu je inženir gosp. Philipp, v Bohinjski Bistrici pa nadinženir gosp. Fritz; delo pri Podbrdu je oddano podjetniku g. Skrtu, ki dela s 16 delavci. Dela se neprenehoma noč in dan, in sicer oddelek delavcev od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer in obratno. Predor (Stollen) je za sedaj okoli 2 m visok in toliko širok, in v tej sméri se bode nadaljevalo od obeh stranij, dokler ne pridejo skupaj. Železnica bode dvotirna in zgradata se dva paralelna, enotirna predora. To bi bil drugi predor take vrste v Avstriji, prvi je Simplonški predor. Po mnenju strokovnjakov imata namreč dva enotirna predora mnogo prednosti pred jednim dvotirnim. Stroški so manjši, in tudi ako bi se v enem kaj pokvarilo, ostane drugi še vedno odprt prometu. Oddaljena bosta drug od drugega 20 m. Za sedaj so napravili že okoli 60 m predora Podbrdom in tudi v Bohinjski Bistrici. V kratkem polože v predoru tir in material se bode odvažal s strojem, kar pojde pač dosti hitreje, nego s samokolnicami.

Peta skupina na Goriškem, je dne 3. januarja volila takole: dr. Gregorčič je dobil 145 glasov, Tuma 141 in Finetti 122. Mej Gregorčičem in Tumo se je vršila ožja volitev. Izvoljen je bil dr. Gregorčič

„Südsteierische Post“ v Mariboru je prenehala izhajati. Ta list je izdajalo doslej Ciril Metodovo tiskovno društvo v družbi s „Slovenskim političnim društvom“ v Mariboru. Namestu „Südsteierische Post“ je pričel č. g. F. S. Šegula, župnik v pok. izdajati „Südsteierische Presse“.

Lep vseh tržaških Slovencev. Pri volitvi pete skupine v Trstu prišel je slovenski kandidat dr. Rybař v ožjo volitev s kandidatom Lahov dr. Hortisem. Da bodo tržaški Slovenci dosegli tak uspeh pač ni nihče pričakoval. Dr. Hortis je dobil 8039 glasov, dr. Rybař 6438, soc. dem. Ucekar 4901, dr. Karol Dompieri 2410 glasov. Ožja volitev bode jutri.

Umrla je v Železnikih dne 31. decembra pr. l. gospica Ana Rekar, učiteljica. Stara je bila še-le 22 let.

V Novem mestu so zdaj brez hotela. Dosedanji hotelir Schwarz, ki ga je imel v najemu, je umrl, a drug najemnik se še ni oglasil.

Dva utopljenca otroka in mater, 53letno M. Starič so našli pri Veliki Loki blizu mosta čez Temenico na Dolenjskem. Samomorilka je mati petero neodraslih otrok.

Kap zafela je č. gosp. Janeza Berglesa v Artičah.

Umrla je v Ljubljani gospa Amalija Deter, v Selcih pa mati župnika Pfeifarja Ana Pfeifar.

Laški terorizem. Iz Trsta se poroča: O zadnjih državnozborskih volitvah v IV., V. in VI. okoličanskem okraju je bilo vpisanih v V. kuriji 3815 volilcev. Sedaj jih je vpisanih le 2729, torej 1089 manj! In tega ni opazila slavna vlada?

Klic na pomoč. Iz Istre se poroča „Edinosti“: V Kanfanaru so v peti in četrti kuriji zmagali Italijani. Mnogi naši so zadolženi pri Italijanih. Nekateri so morali glasovati za Italijane, ker so se bali tožbe, mnogi so ostali doma. Italijani sedaj nočejo kupiti vina od onih, s katerimi so se pogodili, ker so glasovali za našo stranko. In ti so sedaj siromaki, ker vina ne morejo spraviti v denar. Zato priporočamo svojim rojakom: Ako kupujete istrijsko vino, kupujte ga od hrvatskih in slovenskih vinorejcev.

Socialni demokrat Ressel, ki je v Gradcu propal, hoče sedaj 11. t. m. kandidovati proti dr. Derschatti v graških predmestjih. Ondi imajo socialni demokratje precejšnje število glasov, zato bode boj ondi silovit.

Občinske volitve na Koroškem so v okrajih Velikovec in Beljak izpadle na korist slovenske katoliško-narodne stranke.

Umrl je v Celju star narodnjak, marelar g. Jakob Kobilca v 60 letu starosti. Rajni je še deloval v družbi gg. Stefan Kočevarja in Kapusa. Blag mu spomin!

„Dom in Svet“. „Dom in Svet“ je dokončal svoj trinajsti letnik. Z veseljem smo vedno vzeli v roke ta lepi in koristni list, kadarkoli je izšel, in znano nam je, da v marsikateri hiši komaj čakajo, da ga dobe v roko. Mladina ima nad njim svoje veselje, in ne moremo priporočati zlasti družinam kaj boljšega iz našega slovstva za naročbo, kakor je vrli „Dom in Svet“. Res je list zadela huda izguba, ko je umrl rajni dr. Francišek Lampe, kateri je poltrinajsto leto umno in požrtvovalno urejeval list. A videli smo takoj, da je list prišel v roke delavnih in krepih naslednikov, kateri ga urejujejo v istem duhu dalje. Razdelitev dela, katero smo opazili pri novem uredništvu, nam pa daje upanje, da bo list vedno bolj temeljit in vsestransk. Katoliški, ilustriran, poučen in zabaven list je potreben našim družinam. Saj vidimo, kako med Nemci, Francozi in Angleži ravno te vrste listi zadoščajo skoro vsem literarnim potrebam, ki jih ima sedanje občinstvo. Kakor političen list odločuje mnenje v javnosti tako belestrični ilustriran časopis odločuje nazore o slovstvu, o svetu in o modi. Ti listi so pa še posebno važni zato, ker je njih vpliv na družine velikanski. Sinovi in hčere jih prebirajo slastno, zlasti povesti in pesmi, in od takega lista je ponajveč odvisno mnogokrat, ali je družina krščanska ali ne. Zato imamo dovolj povoda, da „Dom in Svet“ priporočamo svojim naročnikom in somišljenikom ne le za naročitev — saj jim je list vsem znan po svojih vrlinah

— ampak tudi za agitacijo. Marsikje so naročeni na kak slab list, kjer bi se lahko to slabo berilo nadomestilo z našim dobrim „Dom in Svetom“. Kakor smo se že prepričali, bo prihodnji štirinajsti letnik jako zanimiv, raznovrsten in poučen. Bogato bo okrašen s slikami, tako da se čudimo, da je mogoče s tako majbnimi sredstvi podati toliko dragocene snovi. Vidi se, da je „Marijanišče“ kot lastnik ponosno na „Dom in Svet“, in da se njegovi dohodki vestno uporabljajo za razširjenje in ozaljšanje. Zato pa tudi ne moremo dopustiti, da bi zavod morda v škodo prišel zaradi nemarnosti naročnikov. Prepričani smo, da bo vsak, ko pogleda prvo številko novega letnika, z veseljem ponovil naročnino.

„Vrtec“, časopis s podobami za slovensko mladino s prilogo „Angeljček“ je stopil v svoj 31. letnik. „Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in velja s prilogo vred za vse leto 5 K 20 v, za pol leta 2 K 60 v. Uredništvo in upravništvo je na sv. Petra cesti številka 76 v Ljubljani. Priporočamo ta list vsem mladim ljubom!

Razne stvari.

Nova vrsta bolezni. Iz Beaumonta na Belgijskem pišejo v novine sledeči slučaj: V vasi Beallies je mnogo oseb bolanih vsled nove vrste nalezljive bolezni. Bolnik v 48 urah umre, truplo njegovo pa popolnoma počrni. Več trupel umrlih so zdravniki razparali in preiskali, ali do sedaj nisc mogli določiti vrste bolezni.

Prvi brzojavni urad brez žic. Na obali pri kanalu „la Manche“, na bregu med Doverom in St. Margaretshafenom, se nahaja na svetilniku prva in najmenitnejša poskusna delavnica društva za brzojavljanje brez žic. Nadzorovanje in upravo nad odpošiljanjem brzojavk med svetilnikom in brzojavnim uradom na francoski strani kanala opravljata inženir in njegov asistent. Na tem kraju je delal svoje velike poskuse s raznimi vrstami svetlobe glasoviti fizik John Tyndall in za njim sta opazovala svetlobne prikazni Hopkinson in Adams. V spodnjih delih svetilnika se nahaja prostor za orodje. Ta prostor je bil prej kuhinja. Na majhni mizici stojé instrumenti za odpošiljanje brzojavk. Električni tok dohaja od velike akumulatorske baterije. Še največji telegrafisti morejo v eni minuti brzojaviti do 15, vežbani do 20 besedi. Jadro, katero sprejema in spušča električne valove, je visoko 35 m, in je napravljeno poleg svetilnika. V tem brzojavnem uradu se vidi čisto Marconi, izumitelj tega brzojava. Mladi Italijan, star 25 let, je pravi mojster v svoji stroki, in izumitvi z vso gotovostjo napoveduje svetovno važnost.

Nič več ni treba kuhati, to je najnovejši sklep nekega društva v Chicagu v Ameriki. Društvo nosi ime „Jejmo vse surovo“. Člani društva se morajo odločiti da dajo slovo kuhanim in pečenim jedilom — kar bi seveda marsikakemu sladkosnedu bilo jako težko — in se hočejo posluževati samo surovih jedil. Na prvem občnem zboru govoril je predsednik blizo tako le: Ali ste že kedaj slišali, da bi bilo drevo zrastle iz kuhanega semena, ali žito na polji, če bi mu poparili semensko kal z vročino? Ali bi morda iz pečene nega kostanja zrastle drevo? Vidite, dejal je, vse kar je živo, uniči ogenj, in brezdvomno bi tudi mi ljudje živeli vse zdraveje in čvrsteje, morda bi celo še enkrat tako veliki vzrastli, ako bi poskusili ravnati se po naravi in uživati jedi, kakor nam jih ona daje, ne pa vse prena-rejeno in z ognjem umorjeno. Tako se je društvo razšlo z trdim sklepom poskusiti to najnovejše sredstvo za moč življenja.

Občilo med našo zemljo in zvezdo Mars. Francoski list „Matin“ priobčuje vest, da je zvezdoznanec Douglas opazil dne 8. decembra m. l. posebno svetlo na zvezdi „Marsu“. To svetlo, da je bilo na zvezdi razmeščeno v ravni črti z več enakih luči, katere so se istodobno vžigale in ugasnjevale. Mogel pa je to opaziti, ker so iste luči bile zmeščene na temnem prostoru zvezde, zvanem „morje Ikarjansko“, katero na Marsu zavzema prostor v veličini francoske dežele na naši zemlji. Ta dogodek pa so opazili tudi drugi zvezdoznanci v raznih opazovališčih na Angleškem in Nemškem. Douglas trdi, da je

to gotovo poskus prebivalcev zvezde „Marsa“, s katerim hočejo naznaniti prebivalcem naše zemlje, da bi radi stopili v občevanje z nami. Zvezdoznanci bodo gotovo obrnili na to stran veliko pozornost, in radovedni smo, ali se uresniči trditve elektrotehnik Hrvata Tesle, kateri pravi, da se s pomočjo električne razsvetljave lahko postavimo v občevanje z omenjeno nam najbližjo zvezdo.

Novo stavbeno gradivo. Rusi so iznašli novo gradivo, ki se more vrtati, rezati itd., kakor les. Ne zgori, na zraku se ne izpremeni, na toplem se ne raztegne. Novo gradivo se imenuje „uralit“ in je narejeno iz asbesta in drugih primesij. Novo gradivo je dvakrat močnejše kot brastov les in je pred ognjem varno. Iz tega gradiva Rusi že napravljajo pahištvo vojnih ladij.

Milijonar, ki lakoto trpi John Rockefeller, ameriški milijonar, je najbogatejši človek na svetu in vender je v nevarnosti, da od lakote umrje. Za svoj denar si more kupiti, kar hoče, in vender zavida svojim revnim delavcem dober tek pri priprosti južini, ker on, milijonar, ki ima na dan več kakor stotisoč dolarjev dohodkov, trpi vsled želodčne bolezni ter sme jesti samo kruh in mleko. Siromak-bogatin!

Kako človek raste. Profesor Baginski je izdal spis o šolskem zdravilstvu, v katerem podaja zanimive izgleda, kako človek raste. Največ raste otrok v prvem letu, pozneje otrok raste bolj počasi do 12. leta; in sicer najmanj rastejo dečki od 10. do 14. leta, dekleta od 9. do 11. leta. Potem prihaja mladeniška rast in sicer pri fantih od 14. do 16. leta, v tej dobi najbolj raste na viš; pri dekletih od 13. do 15. leta. Zanimivo je, da so otroci severnih narodov v 6. do 7. letu za 6 do 10 cm večji, kakor otroci južnih evropskih narodov.

1100 letnica dežnika. Dežnik more to leto obhajati svojo 1100 letnico, zakaj l. 800. je turški škof Alkuin poslal solnograškemu nadškofu posebne poslanca z dežnikom. Ker se pred tem časom v zgodovini nikjer dežnik ne omenja, moremo iz tega sklepati, da se je leta 800. začel dežnik še-le rabiti. Čudno pa je, da še nobenemu na misel ni prišlo, obliko dežnika spremeniti, četudi je že star 1100 let.

GLASNIK.

Železničarji proti socijalni demokraciji.

Dne 28. pret. meseca vršil se je na Dunaju, Himbergerstrasse 41, od krščanskih socijalcev sklican javen shod železničarjev. Socijalni demokratje so poskusili vse, da bi shod prepredili ali razgnali, toda ni se jim posrečilo. Shod jim je bil zelo neljub, ker se je imelo razpravljati o „vzornosti“ socijalne demokracije. Prostorna dvorana je bila natlačeno polna železničarjev, med njimi precej socijalnih demokratov. Predsednik Görner otvori razpravo in prebere neko pismo urednika soc. dem. lista „Eisenbahner“ Tomšika, v katerem Tomšik naznanja, da ne pride na shod, ker (čujte!) kršč. socijalci ne dajo proste besede. Kot prvi govornik je nastopil gosp. Home, ki se predstavi kot bivši soc. demokrat, ter je govoril o korupciji soc. demokracije, ki se je razširjala v strokovni organizaciji železničarjev. V ostrih izrazih je kritikoval postopanje Tomšika in Elbogna v tej organizaciji. Za njim je govoril G. Pakfrieder, ki se je tudi priznal kot bivši odločni soc. demokrat, ter je izrazil z obžalovanjem, da se je kedaj dal vjeti frazami soc. demokracije. Ko je potem razjasnil tudi nezmysel soc. demokratov, je povedal tudi o nasilstvu, s katerim pridobiva soc. demokracija svojih članov. Marsikdo je v soc. demokratski družbi, ki v srcu ni nikdar to. Toda, da se ogne surovemu terorizmu in psovanju, je pri tej organizaciji.

Ko je potem še kršč. soc. Prohaska kot kandidat pojasnil pomen soc. demokracije za železničarje, so navzoči brez ugovora pritrdili njegovi kandidaturi.

Za nas je važno, kaj pomenja na Dunaju kršč. soc. železničarski shod. Soc. demokracija,

ki je nastopila v ugodnem trenutku na pozorišču, je takoj potegnila za seboj ogromno število železničarjev. Toda prišlo je razočaranje. V organizacijo železničarjev se je vrinilo nebroj ljudij, ki niso bili železničarji. Ti ljudje so posedli vsa mesta, ki so bila dobro plačana. Tako so morali železničarji skrbeti za marsikako, sicer dvomljivo eksistenco s svojimi žulji.

Poleg tega je v organizaciji zavladal naj-suroveji terorizem; vsakdo, ki se ni mogel strinjati povse s to kliko, je bil v nevarnosti, da ga pribijejo na sramotilni oder njihovega revolver-časopisja. V nevarnosti so bili delavci in uslužbenci tudi za košček kruha, ako bi se bili vstavljali vsemogočni organizaciji. Toda vsaka sila rodi odpor in to se je pričelo tudi pri železničarjih v soc. demokraciji.

Dokaz je mogočen odpor na Dunaju, kjer so se jeli zbirati vsi misleči železničarji v tesno vez, da branijo svoj stan pred izkoriščanjem v službi, pa tudi pred izkoriščanjem socijalne demokracije. Konečno še resno besedo našim slovenskim železničarjem. Tudi pri nas se je vgnjezdila socijalna demokracija med železničarji, tudi pri nas nastopa z istim nasilstvom in terorizmom kot drugodi. Tudi pri nas je veliko železničarjev vseh kategorij, ki se ne strinjajo z načeli in delovanjem socijalne demokracije, toda so pri tej organizaciji radi ljubega miru, dobro vedoči, da jim nič ne koristi. Tudi pri nas je zasejala socijalna demokracija med železničarje divjo strast sovraštva do vseh onih, ki ne morejo biti z njimi. Kolegijalnosti in zaupnosti ni več; možnostva prav malo; in tega je vzrok socijalna demokracija.

Možje železničarji, kolikor Vas je še, ki znate misliti in ki imate še samostojno sodbo, razmišljajte o smešnosti, neumnosti, podivjanosti, nazadnjaštvu, nasilstvu in nezmožnosti socijalne demokracije za resno delo! Podajte si roke in otesite se Vašega stanu nevrednih pijavk socijalne demokracije. Premislite, da Vam ne kaže biti boja z vsem našim ljudstvom, premislite da ste tudi Vi sinovi slovenskega rodu, ki Vas v svojem razvoju potrebuje kot zvestih sinov, da mu pomorete po svojih močeh do slave in svobode. Pomislite dalje, da je smešno in nesmiselno biti boj proti veri, kar dela z vsemi silami socijalna demokracija. Ali je komu vera na poti, da zahteva svoje pravice in iste tudi izvaja? Nikakor ne! Zato možje na noge, posnemajte svoje kolege na Dunaju in drugod, otesite se brezverske judovsko sleparske socijalne demokracije, in vrnite se nazaj pod božično drevo, kjer se najdemo vsi, ki smo dobre volje, delati po poštemem potu za boljše čase delavskim stanovom.

Delavske drobtine.

Božičnica „Katol. društva za mladeniče“ v Ljubljani. Tem potom se vabijo naši somišljeniki k božičnici, katero priredi katoliško društvo za mladeniče v Ljubljani v Rokodelskem domu, Komenskega ulice št. 10, na praznik sv. Treh kraljev, 6. januarja, ob 6. uri zvečer. Vspored: Zrinski Frankopanka, zbor Iv. pl. Zajc Oljki, deklamacija S. Gregorčič. Pogled v nedolžno oko, zbor P. H. Sattner. Što čutiš Srbije tužni, zbor D. Jenko. Govor „Sanje.“ Igra s petjem v petih dejanjih. Priredil J. Štrukelj. Prosta zabava. Pevske točke izvajajo iz prijaznosti orglarski učenci cecilij. društva. Vstopnina: Sedeži od 1—5. vrste 60 v, sedeži 6—10 vrste 40 v, stojišča 10 v. Prostovoljni darovi se hvaležno sprejemajo.

Društvo za zgradbo zavetišča za zanamarjene dečke, ki radi raznih razlogov ne smejo obiskovati družih javnih učilnic, ne da bi bili šolski vzgoji v veliko kvar, je te dni ku pilo v navedeno svrhu graščino Rakovnik ob Dolenjski cesti pri Ljubljani. Zavod prične prihodnje leto meseca oktobra delovati ter ga bodo vodili Salezijanci. Kupljeno posestvo, ki je mnogokrat menjavalo svoje lastnike, obseza grad Rakovnik z obsežnimi gospodarskimi poslopji in sedemnajst oralov zemljišča.

Cerkveni govor za može bo jutri popoldne na praznik sv. treh Kraljev ob četrt na štiri v stolnici ljubljanski. Na to opozarjamo krščanske

može kakor delavskih tako meščanskih krogov, da se ga udeleže v častnem številu.

Pekarski red izdalo je ministerstvo notranjih zadev na Badenskem v Nemčiji. Ta red ozira se v prvi vrsti na opravo in čiščenje delavnic in sob za pomočnike. Stene pekovskih delavnic morajo biti ali barvane z oljnato barvo, da se dajo umiti, ali pa beljene z apnom, in sicer se morajo pobeliti vsako leto vsaj enkrat. V vseh delavnicah morajo biti pljuvalniki, ki se dajo napolniti z vodo. Kaditi, njuhati ali celo „čikati“ je v delavnici strogo prepovedano. Vse te naredbe raztezajo se tudi na prostore, v katerih je spravljena moka ali pecivo. V vseh teh prostorih se tudi ne sme sušiti perilo. Spalnice pomočnikov in učencev morajo imeti dovolj zraka in luči.

Rudniki v Lešah v Prevaljah. V leških jamah dela sedaj nekaj čez 200 delavcev, ki so večinoma Slovenci. Stanje teh delavcev je po zadnji stavki povoljnejše. Imajo 8urni delavnik ter zasluži navadni kopač za osemurno delo po tri krome. Seveda je ta plača v primeri s težkim delom in velikim dobičkom posestnika rudnikov, grofa Henkel-a, še vedno mnogo prenizka.

Slovenski delavci — cerkveni pevci. „Svetilnik“, novi list tržaških slovenskih delavcev, piše: Bratovščina sv. Cirila in Metoda v Trstu oskrbuje slovensko petje po tržaških cerkvah. Nje važnost se v Trstu vse premalo ceni. Ujje so večinoma slovenski delavci in delavke. Evangeljska prilika se vresničuje, ubožčeki vzdržujejo slovensko petje po tržaških cerkvah. Zato je tudi delovanje bratovščine jako blagonosno, da, naravnost blagoslovljeno. Ne moremo dovolj nahvaliti cerkvenih pevcev, ki so izključno delavci in njih marljivega pevovodjo. „Kdor ni član bratovščine, ni pravi Slovenec“ je rekel pokojni kanonik Križman. Tudi mi to ponavljamo na ves glas.

Tovarna Samassa v Ljubljani je svojim delavcem prostovoljno znižala delavni čas za pol ure. Čast!

Božičnica slovanskim delavcem na Pruskem. Vrhovni predsednik na Saksonskem je prepovedal bivanje vsem češkim in poljskim delavcem v celi provinciji ter so o Božiču iztirali na stotine slovanskih rodbin.

Socijalno-demokratsko rovanje. Socijalni demokratje so v silnih škripcih, ker so dobili pri državnozbornih volitvah tako malo glasov. Sedaj nameravajo izdajati „Rudeči Prapor“ štirikrat na mesec. Tudi to ne bo rešilo soc. demokracije, dokler bo soc. dem. v praksi najnedoslednejša stranka.

Socijalni demokratje so izdali pred državnozbornimi volitvami oklic: „Delavec ima besedo!“ V tem oklicu razvijajo svoj program in naštevajo svoje zahteve, med drugim tudi ločitev cerkve od šole. Sicer naši socijalni demokratje še radi prikrivajo svoje brezverske težnje, ker se boje odločnega odpora od strani krščanskega ljudstva, ter slepe nevedno delavstvo, da se hočejo potegovati le za zboljšanje njih gmotnega stanja; toda s tem oklicom so jasno pokazali, kaj so in kaj hočejo. Krščanski možje, poučujte preprosto ljudstvo in svarite je pred temi sovražniki katoliške vere!

Proti razširjanju socialističkih in anarhističkih listov je izdala tajen ukaz vojaška uprava. Naroča se, naj se večkrat preiskujejo vojaške stvari, posebno pa onih mož, ki jih je naznanila politična oblast kot socijaliste in anarhiste.

Duhovniki — kapitalisti? Liberalci kaj radi podtikajo duhovnikom, da so kapitalisti. Na to moramo odgovoriti: Če so, so to vže od doma, ker so premožnejših starišev. Če si je pa res kdo prištedil kaj za stare dni, je po svoji smrti večinoma tudi zapustil v blage namene. Duhovski denar — lahko rečemo — gre skoro izključno zopet mej ljudstvo. — Koliko vzamejo liberalci duhovniku v zlo, če je s svojo varčnostjo prihranil par krajcarjev za starost. A vedeti bi morali, da je duhovnik v pokoju na tretjino in četrtno manj plačan, kakor drugi uradniki. Navaden duhovnik v pokoju dobi na leto le 225 gld. pokojnine, dočim dobi vsak kancelist v pokoju okoli 400 gld.

Javno predavanje

bode prihodnjo sredo točno ob polu 8. uri zvečer v „Kat. Domu“. Predava g. dr. Prelesnik

o verskem gibanju v 16. stoletju.

K obilni udeležbi vabi

odbor „Slov. kršč. soc. zveze“.

Trgovske in kopirne knjige

lastnega izdelka od najpriprostejše do najfinejše kvalitete so vedno v največji zalogi.

Jedini zavod

za črtanje papirja in trgovskih knjig priporoča najuljudneje

Jos. Petrič v Ljubljani

tovarna papirnih izdelkov.

Somišljeniki!

Pišite za „Slovenski List“ — sporočajte mu hitro vse važne dogodke. Pridobivajte novih naročnikov!

Domača umetnost!

Domača umetnost!

Podobarski in pozlatarski atelje

Andrej Rovšek

v Ljubljani Kolodvorske ulice št 22

v hiši gospé Wessner-jeve

se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izvrševanje vsakovrstnih, strogo po umetnostnih načelih izgotovljenih lesenih oltarjev v raznih slogih, kipov in svetniških soh od kamena, marmorja, gipsa ali lesa itd

10 (29)

Priznalno pismo:

Blagorodni gospod! Altar presv Trojice, katerega ste naredili za tukajšnje župno cerkev, je pravi umotvor ter kaže, ne samo v celoti, temveč tudi v svojih posameznih delih lepo pravilnost, solidnost in trpežnost. Na opazovalca napravlja izvanredno prijeten utis in hvali svojega mojstra. Vsled tega Vam izrekam svojo popolno zadovoljnost in zahvalo ter si stejem v dolžnost, da Vas svojim sobratom kar najtopleje priporočam za podobno delo.

Z odličnim spoštovanjem Vam udani

Martin Poljak,
župnik

Ajdovec, 20. okt. 1899.

„Slovenski List“ se prodaja v Brusovi (Štefotovi) prodajalnici pred Škofijo in pri g. Podrekarju na sv. Jakoba trgu. Številka po 14 h.

Na prodaj je malo posestvo

z že poslujočo usnjarijo in popolnoma novo opravljeno delavnico v nekem večjem trgu ob železnici blizu Ljubljane, in sicer po ceni in po ugodnih plačilnih pogojih takoj, ali pa se tudi dá v najem.

Ponudbe pod „usnjarija“ do 1. februarja na upravništvo tega lista.

Mizarska zadruga

v Št. Vidu pri Ljubljani

se toplo priporoča prečastiti duhovščini in vsemu p. n. občinstvu v naročitev raznovrstne

hišne oprave

kakor tudi druge oprave, temne in likane, poljubno po želji izvršene.

Raznovrstne oprave izvršujejo se v vseh poljubnih slogih, lastnih in predloženih uzorcih, najtrpežnejše in iz dobro izsu enega lesa po nizkih cenah.

V prav čbilno naročitev se priporoča

J. Arhar,
načelnik.

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani, na Bregu št. 12.

priporoča se prečast. duhovščini in slavnemu občinstvu v lično in točno izvršitev vseh, v knjigo in kamenotiskarsko stroko spadajočih del po nizkih cenah.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Stanje ulog 30. sep. 1900: čez 5 milij. K.

Denarni promet v devetih mesecih: čez 17 milij. K.

Ljudska posojilnica

preje Gradišče št. 1. — Sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr. Sprejema

Hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld. čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1900:

5,853.620 K 97 h.

Promet v 9. mesecih od 1. jan. do 30. sep. 1900.

17,740.643 K 16 h.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštne hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Josip Jarc,
veleposestnik v Medvodah.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani

Odborniki:

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Ivan Kregar,
načelnik krajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

Frančišek Leskovic,
zasebnik in blagajnik „Ljudske posojilnice.“

Josip Šiška, knezoškofjski kancelar
podpredsednik.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koo. cipijent v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.